

системних змін відповідно до сучасних світових тенденцій. Присутніх було поінформовано про створення Міжвідомчої робочої групи з питань формування Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні при Міністерстві культури України, розроблення перспективних напрямів її впровадження з детальним планом заходів по кожному з них. На першому етапі планується створення системи швидкого, зручного, релевантного пошуку та доступу до бібліотечних ресурсів на рівні окремих бібліотек, регіональному і національному рівнях на принципах корпоративної співпраці та економічної доцільності. Для цього пропонується: а) створити координаційний центр системи корпоративного каталогізування бібліотек України на базі Державної наукової установи «Книжкова палата України ім. Івана Федорова», що сприятиме підвищенню якості бібліографічних записів і скороченню витрат на їх створення; б) запровадити зведений ЕК бібліотек України; в) сформувати корпоративну базу даних авторитетних національних файлів; г) розробити інформаційно-пошукову систему видавничої продукції, що буде використовуватися для оптимізації поповнення бібліотечних фондів. Для забезпечення ефективної діяльності бібліотек, надання якісних бібліотечно-інформаційних послуг, наголосила на завершення доповідачка, у першу чергу, необхідно створити низку загальнонаціональних стандартів, які б врегулювали діяльність бібліотечно-інформаційної галузі, розробити відповідне програмне забезпечення, сформувати систему якісного навчання бібліотекарів.

Про впровадження міжнародного стандарту каталогізації RDA у провідних бібліотеках світу та перспективи для українських бібліотек йшлося у виступі завідділу НБУВ, д-ра іст. наук **Н. В. Стрішенець**. Доповідачка зазначила, що провідні бібліотеки світу вже розпочали перехід на нові правила каталогізації RDA з квітня 2013 р., детально зупинилася на процесі перекладу та впровадження нового стандарту в зарубіжних бібліотеках. Було поінформовано присутніх про встановлення контактів із керівним комітетом RDA щодо умов його перекладу українською мовою, про пошук коштів для основного перекладу, оголошений конкурсний набір перекладачів, та результати опитування українських бібліотекарів щодо впровадження нового міжнародного стандарту.

Досвідом розроблення та запровадження методів ведення предметного каталогу поділилася завідділу Національної на-

укової медичної бібліотеки України **А. В. Відьма**. Сучасному стану та перспективам розвитку національного еталону УДК в Україні присвятила свій виступ завідділу Книжкової палати України ім. Івана Федорова **В. М. Муравйова**. З інформаційною інфраструктурою НАН України, яка об'єднує широкий спектр бібліотечно-інформаційних ресурсів, створених в установах Академії, та роллю академічних бібліотек в їх організації і структуруванні ознайомила присутніх провід. наук. співробітник НБУВ **Г. І. Солоіденко**. У виступі мол. наук. співробітника НБУВ **О. Л. Сокур** було розглянуто бібліографування як засіб організації інформації на прикладі бібліографічних та біобібліографічних покажчиків, довідок, підготовлених у бібліотеках НДУ НАН України.

Низку виступів учасники конференції присвятили практичним напрацюванням у галузі організації ресурсів у НБУВ: ретроспективному каталогізуванню журналів та продовжуваних видань (мол. наук. співробітник НБУВ **П. І. Шекера, І. Л. Хандошко**); створенню ЕК книг, надрукованих латинським шрифтом (мол. наук. співробітник НБУВ **Л. П. Курвякова**); транслітерації українських прізвищ при каталогізуванні видань іноземними мовами (зав. відділу НБУВ **П. І. Шекера**).

Учасників секційного засідання було поінформовано щодо перших результатів анкетного опитування читачів НБУВ стосовно можливої консервації традиційних каталогів і переходу на ЕК (гол. бібліотекар НБУВ **С. Г. Смуць**) та нових можливостей доступу до світових наукових е-ресурсів (гол. бібліотекар НБУВ **О. В. Полякова**).

У ході дискусії порушувалися й інші актуальні питання: підготовка національних стандартів стосовно бібліотечно-інформаційної діяльності, впровадження предметного каталогізування, створення національної бази даних авторитетних записів, спрямованих на розвиток бібліотечно-інформаційної сфери України. Усі виступаючі наголошували на важливості активізації міжвідомчої взаємодії освітніх, наукових та інформаційних інститутів, національних бібліотек і бібліотек наукових установ НАН України, на координації та кооперації зусиль національних галузевих бібліотек, науково-інформаційних установ у створенні національного зведеного каталогу.

Олена Сокур,
мол. наук. співробітник НБУВ

Бібліотеки як інтегратори і поширювачі біографічного знання

Секцію «Бібліотеки як інтегратори і поширювачі біографічного знання» вступним словом відкрив генеральний директор НБУВ, директор Інституту біографічних досліджень НБУВ, д-р іст. наук, чл.-кор. НАН України **В. І. Попик**. Свою доповідь «Здобутки і завдання сучасної бібліотечної біографіки» він присвятив підсумкам діяльності Інституту біографічних досліджень НБУВ – спеціалізованого підрозділу, який вивчає теоретичні та методичні проблеми біографіки, біографістики, біобібліографії. Інститут завершує виконання теми НДР «Бібліотеки як центри формування ресурсів біографічної інформації». Одним з досягнень фахівців ІБД є обґрунтування тези, що саме бібліотеки є головними осередками формування, систематизації, опрацювання та поширення ресурсів рукописної, друкованої, електронної історико-

біографічної інформації. Діяльність бібліотек позначена значною широтою проблемно-тематичного діапазону, що підтверджує особливе місце і роль останніх у біографічних дослідженнях. Силами співробітників Інституту проаналізовано багатоплановий досвід бібліотечних установ України різних рівнів щодо форм і методів пропаганди біографічних знань, обґрунтовано необхідність і можливість формування єдиного дослідницького простору в галузі біографіки, біографістики, споріднених спеціальних історичних та бібліотечно-інформаційних дисциплін з розбудовою різних типів віртуальних дослідницьких лабораторій, розрахованих на інтеграцію зусиль розподілених творчих колективів фахівців з усіх регіонів України та зарубіжжя. Ці та інші напрями досліджень, зокрема щодо розвитку галузевої і регіональної

біографіки, будуть представлені у колективній монографії, підготовку якої наразі завершує Інститут біографічних досліджень.

Зав. відділу НБУВ, канд. іст. наук **Н. І. Любовець** у виступі «Мемуарна складова часопису «Літературно-науковий вісник (ЛНВ)» наголосила на важливості мемуарів як історичного джерела та складника вітчизняного культурного надбання, що впливає на формування історичної самосвідомості особи, відіграє важливу виховну функцію у суспільстві. Дослідниця зазначила, що великий масив мемуарної літератури вміщують українські часописи середини XIX–XX ст., які через свою малодоступність залишаються й досі незатребуваними. Н. І. Любовець запропонувала називати мемуари, які є частиною окремих видань (часописів та збірників), криптомемуарами, тобто прихованими мемуарами. Свою ідею вона аргументувала, звернувшись до матеріалів ЛНВ (1898–1932), який містить значний масив спогадової літератури. На думку доповідачки, для ознайомлення з криптомемуарами широкого кола читачів необхідна систематична скоординована робота бібліотек України усіх рівнів. Але це вимагає професійної підготовки та спеціальних технологічних рішень для створення унікального, науково-інформаційно-комунікаційного ресурсу часописів України.

У своїй доповіді «Новітня біографіка для дітей в Україні у транскордонному діалозі культур» старш. наук. співробітник НБУВ, канд. іст. наук **Н. П. Марченко** зазначила, що новітня біографіка для дітей чітко засвідчує прихід у сучасну українську культуру принципово нових способів розуміння та трансляції на молоді покоління інформації щодо людської особистості. На зміну «ярликам» і оціночним характеристикам, ранжуванню та препаруванню з'явилися біографія факту та діалог з юним читачем. Значні соціальні зрушення останніх років призвели до змін як у добрі «героїв», так і в спосіб їх дослідження та розкриття. Великою стала звичайна людина з Майдану чи АТО. Водночас аналіз наявної в Україні книги для дітей наших найближчих сусідів засвідчив різке зниження свідомих транскордонних культурних взаємодій із ними, регіоналізацію широго інтересу до сусідніх народів.

Наук. співробітник Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського **Н. А. Стельмах** у своєму виступі «Сучасні підходи до створення біобібліографічних покажчиків» висвітлила досвід підготовки фахівця-науковця ДНПБУ ім. В. О. Сухомлинського біобібліографічного покажчика «Яків Феофанович Чепіга (Зеленкевич) – видатний педагог, психолог, громадський діяч». Вона наголосила, що підготовлений посібник є першою спробою подати вичерпну біографічну інформацію про праці Я. Ф. Чепіги (Зеленкевича) та дослідження, присвячені його життю й діяльності, які вийшли на традиційних та електронних носіях упродовж 1908–2013 рр.

Наук. співробітник НБУВ **Ю. В. Вернік** у повідомленні «Український біографічний архів як основа віртуальної біографічної лабораторії» розглянула сучасні тенденції розвитку наукової комунікації в умовах глобалізації та локалізації світової спільноти. Дослідниця зосередила увагу на особливостях організації традиційних наукових об'єднань та їх трансформації у нові форми комунікації (віртуальні спільноти), які характеризуються відсутністю просторово-часових бар'єрів, спільним інструментарієм, глобальними базами даних та широкими можливостями щодо розповсюдження наукового знання. Прикладом такого перетворення має стати віртуальна біографічна лабораторія, що створюється на базі Українського національного біографічного архіву (УНБА). Для реалізації цього проекту передбачається залучення спеціалістів на кількох рівнях: інформаційно-технічному, фахових спеціалістів, зареєстрованих користувачів, «популяри-

зації». Таким чином, у проєкті УНБА об'єднуватимуться дослідники різних галузей знань, краєзнавці, біографісти, історики, культурологи, освітяни та інші з метою збереження національної пам'яті і культурного надбання, популяризації української культури в країні та за її межами.

У виступі «Наукові та культурно-громадські об'єднання як форма організації біографічної практики другої половини XIX – початку XX ст.» пров. наук. співробітник НБУВ, канд. іст. наук **С. М. Ляшко** повідомила, що об'єктом свого дослідження обрала Чернігівське інтелектуальне співтовариство, Тимчасову комісію для розбору давніх актів, культурно-громадський осередок В. Б. Антоновича, НТШ, Постійну комісію для складання біографічного словника діячів України, Істпарт, УРЕ. Доповідачка наголосила, що розвиток знань про біографію відбувається у тісному взаємозв'язку з іншими гуманітарними науками – краєзнавством, історією, генеалогією, етнографією, археографією тощо. Тому визначене нею дослідницьке завдання вирішувалося за допомогою мережевих практик, понять «інтелектуальне співтовариство», «традиція», «інформація», «культура», «комунікація».

Досвід своєї установи **Д. О. Мироненко**, зав. відділу Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки ім. В. Г. Заболотного, розкрив у доповіді «Розділ «Видатні особистості» на сайті Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки ім. В. Г. Заболотного як джерело біографічних знань про архітекторів, інженерів-будівельників, митців». Він наголосив, що проведення біографічних досліджень є одним з пріоритетних завдань бібліотеки. З метою акумулювання і поширення біографічної інформації з тематики фонду ДНАББ імені В. Г. Заболотного у серпні 2011 р. на сайті бібліотеки створено спеціальний розділ «Видатні особистості». Укладання біографічних матеріалів ґрунтується на дослідженні документних джерел інформації – як первинних, так і вторинних.

Начальник відділу Державного архіву м. Київ, канд. іст. наук **О. І. Ємчук** у виступі «Використання бібліотечного фонду Державного архіву міста Києва у біографічних дослідженнях» повідомила, що працівники архіву докладають значних зусиль до створення ефективної довідково-інформаційної бази для біографічних досліджень. Зокрема, почав виходити збірник наукових праць «Київ: Скарбниці документальної пам'яті», який має рубрику «Видатні постаті». До цієї роботи активно долучаються й працівники бібліотеки архіву. Доповідачка зазначила, що нині триває робота над великим за обсягом іменним покажчиком архівного фонду – «Відділи реєстрації актів цивільного стану м. Києва» за 1920–1936 рр. Планується створення довідкового апарату до бібліотечного фонду рідкісних видань XIX – початку XX ст., що налічує більше 200 книг.

В якості гостя на секції виступив директор Центральної наукової бібліотеки імені Якуба Коласа НАН Білорусі, канд. іст. наук **О. І. Груша**. Він, зокрема, поінформував присутніх про новітні проєкти очолюваної ним бібліотеки, які покликані полегшити доступ користувачів до публікацій НАН Білорусі, окреслив основні напрями співробітництва в галузі біографіки та біографістики між найбільшими бібліотечними установами наших країн – НБУВ та ЦНБ.

На засіданні обговорювалися й інші напрями діяльності бібліотек, наукових, архівних установ, підкреслювалося особливе місце і значення бібліотек у біографічних, біобібліографічних дослідженнях та наголошувалося на обов'язковому їх практичному застосуванні.

Тетяна Котлярова,
мол. наук. співробітник НБУВ